

BİLİM ve TEKNOLOJİ STRATEJİLERİ VİZYON 2003

Derleyen - Orhan ÖRÜCÜ

Bilim ve teknoloji uzun dönemli ekonomik ve toplumsal gelişmenin en önemli unsurlarından birisi, bilim ve teknoloji politikaları ise bu gelişimin hızını ve yönünü etkilemenin bir aracıdır.

Dünyada ekonomik ve sosyal anlamda gelişmiş ülkelerin tümü (ABD, Japonya, AB üyesi birçok ülke) uzun dönemli toplumsal, ekonomik ve siyasi hedefleri ile uyumlu bir bilim ve teknoloji vizyonu geliştirmişlerdir ve bu vizyonu güncellerken teknoloji öngörüsü çalışmalarını etkin bir araç olarak kullanmaktadırlar.

Türkiye’de 1960’larda Planlı Dönem ile başlayan Bilim ve Teknoloji politikaları oluşturma çalışmaları özellikle ‘**Türk Bilim Politikası 1983-2003**’ ve ‘**Türk Bilim ve Teknoloji Politikası 1993-2003**’ dokümanlarıyla önemli bir boyut kazanmıştır.

Ancak, bugüne kadar ortaya koyulan belgelerin, **genel geçerliliği tartışmasız unsurlar içermelerine ve önemli bazı kurumsal ve yasal değişiklikler getirmelerine** karşın, hedefleri bakımından tam olarak uygulamaya konuldukları söylenemez. Bunun nedenleri olarak, bilim ve teknoloji alanında paylaşılan bir ülke vizyonunun ortaya konulamamış olması ve önerilen politikaların ilgili bütün kesimler (siyasi erk, kamu, özel kesim ve üniversiteler) tarafından ortaklaşa sahiplenmelerinin sağlanamaması gösterilebilir. Bu saptamadan hareketle, refah toplumuna ulaşma sürecinde bilim ve teknolojiden etkin bir araç olarak yararlanılmasını sağlamak üzere, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 13 Aralık 2000 tarihli top-

lantısında 2003-2023 yılları için Türkiye’nin Bilim ve Teknoloji Stratejileri Belgesi’nin hazırlanması kararını almıştır.

Yaklaşık bir yıl süren hazırlık çalışmaları ardından, 24 aralık 2001 tarihli Yedinci Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu toplantısında, Projenin adı “ Vizyon 2023: Bilim ve Teknoloji Stratejileri “ olarak belirlenmiş; projenin ana teması, temel yaklaşımı ve bu kapsamda yürütülecek alt projelerin ayrıntılı içeriği ile yürütme planı ve yönetim şekli onaylanmıştır.

Vizyon 2023 Projesi Ana Teması

Vizyon 2023 Projesinin ana teması; Cumhuriyetimizin 100. yılında,

- *bilim ve teknolojiye hakim,*
- *teknolojiyi bilinçli kullanan ve yeni teknolojiler üretebilen,*
- *teknolojik gelişmeleri toplumsal ve ekonomik faydaya dönüştürme yeteneği kazanmış*

bir “refah toplumu” yaratmak olarak belirlenmiştir.

Projede aşağıdaki çalışmaların kapsınması planlanmıştır:

- *Türkiye’nin bilim ve teknoloji alanında mevcut konumunun saptanması*
- *Dünyada bilim ve teknoloji alanındaki uzun dönemli gelişmelerin saptanması*
- *Türkiye’nin 2023 hedefleri bağlamında, bilim ve teknoloji taleplerinin belirlenmesi*
- *Bu hedeflere ulaşılabilmesi için gerekli stratejik teknolojilerinin saptanması*
- *Bu teknolojilerin geliştirilmesi ve/veya edinilmesine yönelik politikaların önerilmesi*

Vizyon 2023 Projesi aşağıdaki Alt Projelerden oluşmaktadır:

- *Teknoloji Öngörü Projesi*
- *Ulusal Teknoloji Envanteri Projesi*
- *Türk Araştırmacılar Envanteri Projesi*
- *Ulusal AR-GE Altyapısı Projesi*

Teknoloji Öngörü Projesi, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu kararı uyarınca, ilgili kurum ve kuruluşlarla eşgüdüm içinde yürütülmesi görevi TÜBİTAK’a verilmiş olan Vizyon 2023 Projesinin ana eksenini oluşturmaktadır. Bu proje sonuçlarının, ülkemizdeki bilim ve teknoloji sisteminin mevcut kapasitesinin ve gelecekteki potansiyelinin saptanmasına yönelik diğer üç alt projenin bulguları ile birlikte değerlendirilmesiyle hazırlanacak “2003-2023 Strateji Belgesi” şunları kapsayacaktır:

- *Türkiye’nin bilim ve teknoloji vizyonu*
- *Stratejik teknolojiler ve AR-GE öncelikleri*
- *Bu alanlarda yetenek kazanmaya yönelik politikalar*

TMMOB’nin de çağrılı olduğu fakat birimlerimizin pek fazla ilgi göstermediği konularda çalışmalar peşpeşe tamamlanmakta olup son raporlar yayınlanmaktadır. Alt projelerin önemli bir bölümü olan Teknoloji Öngörüsü Panelleri Son Raporları yayınlanmış olup tubitak.gov.tr internet sitesinde okunabilir.

Özellikle meslek alanımızı ilgilendiren, ‘Bilgi ve İletişim Paneli Son Raporu’ ile ‘Enerji ve Doğal Kaynaklar Paneli son raporu’ okunması ve üzerinde tartışılması gereken metinler olarak görülmelidir. ◀